

به مناسبت فرارسیدن ایام اعتکاف رجبیه؛

احکام اعتکاف از نظر مراجع معظم تقلید

احکام اعتکاف از نظر مراجع معظم تقلید

این روزها حضور پرشور جوانان و نوجوانان را در مساجد کشور برای انجام مراسم اعتکاف شاهد هستیم، از این رو دانستن احکام اعتکاف و آشنایی با نظرات مراجع تقلید برای هر فرد معتکف ضروری به نظر می‌رسد.

این روزها حضور پرشور جوانان و نوجوانان را در مساجد سراسر کشور برای انجام مراسم معنوی اعتکاف شاهد هستیم، از این رو دانستن احکام اعتکاف و آشنایی با نظرات مراجع با آغاز ماه رجب، ماه بندگی خدا و فراهم شدن زمینه‌ای برای راز و نیازی خالصانه و عاشقانه با خدای متعال، افراد مختلف اعم از کوچک و بزرگ، مرد و زن، جوان و نوجوان شور و شوق خاصی برای شرکت در مراسم معنوی اعتکاف دارند تا سه روز با خود و خدای خویش خلوت کرده و توشه‌ای برای بهره‌وری بهتر از ماه مبارک رمضان بردارند. «مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی»، تاریخچه اعتکاف و احکام آن از منظر مراجع تقلید را منتشر کرده است که در ادامه می‌خوانید:

* شرایط اعتکاف

شرایط صحت اعتکاف چیست؟

۱. معتکف عاقل باشد.
۲. با قصد قربت باشد.
۳. اعتکاف حداقل سه روز متوالی باشد.
۴. از مسجد بدون عذر خارج نشود.

۵. در یکی از مساجد چهارگانه و یا مسجد جامع شهر باشد. (مساجد چهارگانه عبارت است از: مسجد

الحرام، مسجد نبوی (مدینه)، مسجد کوفه و مسجد بصره)

۶. اگر اعتکاف با حق شوهر منافات داشت، با اجازه او باشد.

۷. اگر اعتکاف باعث اذیت و آزار پدر و مادر شود، با اجازه آن دو باشد. (۱)

پی نوشت:

۱. توضیح المسائل مراجع، احکام اعتکاف

* محرّمات اعتکاف

چه چیزهایی در اعتکاف حرام یا مکروه است؟ آیا شانه زدن، استفاده از عطر و نگاه کردن در آینه حرام است؟

پنج چیز بر معتکف حرام است:

اول: تمتّع از همسر، خواه به جماع باشد یا لمس و بوسیدن بنا بر احتیاط.

دوم: استمنا، بنا بر احتیاط، هر چند از طریق حلال باشد، مانند ملاحظه با همسر.

سوم: بوییدن عطریات و بوهای خوش، هر چند با قصد لذت نباشد.

چهارم: خرید و فروش، بلکه مطلق تجارت، در صورتی که ضرورتی در کار نباشد.

پنجم: جدال بر سر مسائل دینی یا دنیوی، به قصد غلبه کردن بر طرف مقابل و اظهار فضیلت.

بنابراین، شانه زدن و نگاه کردن در آینه جایز است، اما استفاده از عطر حرام است.

در مورد چیزهایی که بر معتکف مکروه است، باید به طور کلی بگوییم: پرداختن به امور دنیوی و مطالعات مربوط به آن مکروه است. (۱)

پی نوشت:

۱. توضیح المسائل مراجع، ج ۲ ص ۸۰۴ ملحقات رساله آیت الله مکارم شیرازی.

* مبطلات اعتکاف

انجام دادن چه کارهایی، اعتکاف را باطل می‌کند؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای و فاضل: هر کاری که مبطل روزه است و نیز تماس و آمیزش (هرچند در شب باشد)، اعتکاف را باطل می‌کند و بنابر احتیاط واجب، انجام دادن سایر محرّمات اعتکاف نیز مبطل اعتکاف است. (۱)

آیات عظام بهجت و صافی: هر کاری که مبطل روزه است و نیز آمیزش (هرچند در شب باشد) اعتکاف را باطل می‌کند و بنابر احتیاط واجب، انجام دادن محرّمات اعتکاف نیز مبطل اعتکاف است. (۲)

آیت الله تبریزی: هر کاری که مبطل روزه است، اعتکاف را نیز باطل می‌کند؛ ولی انجام دادن محرّمات اعتکاف - به جز آمیزش - مبطل اعتکاف نیست. (۳)

آیات عظام سیستانی، مکارم، نوری و وحید: انجام دادن محرّمات اعتکاف و هر کاری که مبطل روزه است، اعتکاف را باطل می‌کند. (۴)

پی‌نوشت‌ها:

۱. امام و فاضل، تعلیقات علی العروة، ج ۲، احکام الاعتکاف م ۳

۲. صافی، هدایة العباد، ج ۱، م ۱۴۲۳ و بهجت، وسیلة النجاة، ج ۱، م ۱۲۱۰.

۳. تبریزی، منهاج الصالحین، الاعتکاف، م ۱۰۸۰.

۴. نوری و مکارم، تعلیقات علی العروة، ج ۲، احکام الاعتکاف م ۳؛ سیستانی و وحید، منهاج الصالحین الاعتکاف، م ۱۰۸۰

اعتکاف در اصل، یک عمل مستحبی است؛ ولی ممکن است بنا به دلایلی مانند نذر، عهد یا قسم واجب شود.

* اقسام اعتکاف

اعتکاف واجب است یا مستحب؟

همه مراجع: اعتکاف در اصل، یک عمل مستحبی است؛ ولی ممکن است به سببی - مانند نذر، عهد یا قسم - واجب شود. به عنوان مثال انسان نذر می کند یا با خدای خود عهد می بندد که اگر در فلان کار، موفق شد، یا از فلان بیماری شفا پیدا کرد، چند روز در مسجد معتکف شود. (۱)

پی نوشت:

سید محمد کاظم یزدی، العروة الوثقی، ج ۲، الاعتکاف.

* زمان اعتکاف

آیا در هر زمان که بخواهیم می توانیم، معتکف شویم یا زمان خاص دارد؟

همه مراجع: در هر زمان که روزه صحیح باشد، اعتکاف نیز صحیح است. اعتکاف زمان خاصی ندارد؛ ولی بهترین زمان برای انجام آن، ماه مبارک رمضان به ویژه دهه آخر آن است. (۱)

پی نوشت:

۱. سید محمد کاظم یزدی، العروة الوثقی، ج ۲، الاعتکاف.

* شروع اعتکاف

آیا روزه های قضا که بر عهده داریم، می توانیم در اعتکاف بگیریم؟

همه مراجع: آری، جایز است. (۱)

پی نوشت:

۱. سید محمد کاظم یزدی، العروة الوثقی، کتاب الاعتکاف، م ۴.

آیا می توان در زمان اعتکاف به جای روزه مستحبی روزه نذری گرفت؟

بلی، یکی از شرایط اعتکاف، روزه گرفتن است، خواه روزه قضا و واجب باشد یا نذر و یا مستحب و یا روزه ای باشد که برای آن اجیر شده باشد (روزه نیابتی) در سه روز اعتکاف می تواند هر کدام از این روزه ها را بگیرد و برای اعتکاف اشکالی ندارد. (۱)

پی‌نوشت‌ها:

۱. امام خمینی، تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۳۰۵، شرط ثالث.

احکام و نمازهای ایام اعتکاف را بیان کنید؟

برای صحّت اعتکاف، شرایطی بیان کرده‌اند: عقل، نیت، روزه گرفتن، روزه آن کمتر از سه روز نباشد، در یکی از مساجد چهارگانه (مسجدالحرام و مسجدالنبی و مسجد کوفه و مسجد بصره) باشد. در غیر این چهار مسجد، بنابر فتوای امام خمینی (ره) اعتکاف اشکال دارد، لیکن در مسجد جامع هر شهر هم به امید ثواب می‌توان معتکف شد.

زن در صورتی می‌تواند معتکف شود که با حقوق شوهر منافات نداشته باشد و شوهر به او اذن بدهد. اعتکاف فرزندان اگر باعث اذیت پدر و مادر شود. جایز نیست، لیکن اگر اذیت نشوند، اذن لازم نیست. بدون عذر شرعی و عمداً از مسجد (در مدت اعتکاف) خارج نشود. (۱) لازم نیست اعتکاف کننده به سنّ بلوغ رسیده باشد. اعتکاف بچه ممیّز صحیح است.

برای اعتکاف کننده چند چیز حرام است:

۱. آمیزش با همسر (حتّی لمس و بوسیدن و نگاه شهوت آمیز کردن)

۲. خود ارضایی.

۳. بوییدن مشک و ریحان و چیزهای معطر.

۴. خرید و فروش و انجام معاملات.

۵. جدال و گفت‌وگو در امور دنیا یا مسائل ینی اگر برای شکستن طرف مقابل باشد، ولی اگر گفت‌وگو

برای فهمیدن مسأله علمی باشد، اشکال ندارد. (۲)

در ایام اعتکاف، نمازهای خاصی برای اعتکاف کننده بیان نکرده‌اند، ولی ممکن است اعتکاف کننده مثلاً در

ماه رجب روزهای سیزدهم تا پانزدهم را انتخاب کند و نمازهای و دعاهای وارده آن را بخواند و از ثواب

آن بهره‌مند شود.

برای این منظور به کتاب مفاتیح الجنان مربوط به اعمال شب و روز سیزدهم تا نیمه ماه رجب مراجعه کنید.

پی‌نوشت‌ها:

۱. تحریر الوسيله، امام خمینی، ج ۱، ص ۳۰۶.

۲. همان، ص ۳۰۹، القول فی احکام الاعتکاف.

زن در صورتی می‌تواند معتکف شود که با حقوق شوهر منافات نداشته باشد و شوهر به او اذن بدهد.

* اجازه پدر

آیا اعتکاف فرزند بدون اجازه پدر صحیح است یا خیر؟

همه مراجع: اگر باعث اذیت و آزار والدین نباشد، نیاز به اجازه نیست و اعتکاف صحیح است. (۱)

پی‌نوشت:

۱. امام، نوری، فاضل، مکارم، تعلیقات علی العروه، ج ۱، احکام الاعتکاف، م ۹؛ بهجت، وسیله النجاه، ج ۱،

۱۲۱۱؛ صافی، هدایه العباد، ج ۱، م ۱۴۲۶؛ تبریزی و وحید، سیستانی، منهاج الصالحین، م ۱۰۷۲

* اجازه شوهر

آیا زن برای رفتن به اعتکاف، نیاز به اجازه شوهر دارد و اگر بدون اجازه برود، آیا اعتکافش صحیح است؟

پاسخ: امام: زن باید با اجازه شوهرش به اعتکاف برود و اگر اجازه ندهد چنانچه باعث تضییع حق

(زناشویی) او شود بنا بر احتیاط واجب اعتکافش باطل است و اگر با حق او منافات نداشته باشد، اعتکافش

صحیح است. (۱)

آیات عظام فاضل و وحید: زن باید با اجازه شوهرش به اعتکاف برود و اگر اجازه ندهد چنانچه باعث

تضییع حق (زناشویی) او شود اعتکافش باطل است و اگر با حق او منافات نداشته باشد، اعتکافش صحیح

است. (۲) آیات عظام بهجت و تبریزی: زن باید با اجازه شوهرش به اعتکاف برود و اگر اجازه ندهد -

چنانچه باعث تضییع حق (زناشویی) او شود - اعتکافش باطل است و اگر با حق او منافات نداشته باشد،

بنا بر احتیاط واجب باطل است. (۳)

آیات عظام سیستانی و صافی: زن باید با اجازه شوهرش از منزل بیرون رود و اگر اجازه ندهد، اعتکافش باطل است (هر چند باعث تضييع حق زناشویی او نشود). (۴)

آیت الله مکارم: بنابر احتیاط واجب، زن باید با اجازه شوهرش به اعتکاف برود و اگر اجازه ندهد چنانچه باعث تضييع حق (زناشویی) او شود بنابر احتیاط واجب اعتکافش باطل است. (۵)

آیت الله نوری: زن باید با اجازه شوهرش به اعتکاف برود و اگر اجازه ندهد چنانچه باعث تضييع حق (زناشویی) او شود اعتکافش باطل است و اگر با حق او منافات نداشته باشد، اعتکافش صحیح است، مگر آنکه روزه او در اعتکاف مستحبی باشد. (۶)

پی نوشتها:

۱. امام، تحریر الوسیله، ج ۱، مشروط الاعتکاف، السادس و استفتاءات، ج ۳، حقوق زوجیت، س ۱۶.
 ۲. وحید، منهاج الصالحین، ج ۲، م ۱۰۶۹، الخامس و توضیح المسائل، م ۲۴۷۶ و فاضل، تعلیقات علی العروه ج ۲، شرائط الاعتکاف، السابع.
 ۳. بهجت، توضیح المسائل، متفرقه، م ۱۸ و وسیله النجاه، ج ۱، م ۱۱۹۳ و تبریزی، منهاج الصالحین، ج ۱، م ۱۰۶۹.
 ۴. صافی، عروه العباد، ج ۱، شروط الاعتکاف، م ۱۴۰۲، السادس و توضیح المسائل، م ۲۴۲۱، و سیستانی، تعلیقات علی العروه، شرائط الاعتکاف، السابع.
 ۵. مکارم، تعلیقات علی العروه، شرائط الاعتکاف، السابع و استفتاءات، ج ۲، س ۹۶۳.
 ۶. نوری، تعلیقات علی العروه، شرائط الاعتکاف، السابع و توضیح المسائل، م ۲۴۰۸.
- حضرت امام و رهبری: اعتکاف باید در مساجد چهارگانه باشد و بنابر احتیاط واجب در مساجد جامع، باید به قصد رجا انجام گیرد و در غیر مساجد جامع صحیح نیست.

* مکان اعتکاف

منظور از مسجد جامع چیست؟

همه مراجع: مسجد جامع مسجدی است که اقشار مختلف مردم، در آن شرکت می‌کنند و اختصاص به محله یا صنف خاصی ندارد. (۱)

پی‌نوشت:

۱. مکارم، استفتاءات، ج ۲، س ۴۵۶؛ فاضل، جامع المسائل، ج ۱، س ۶۱۷ و تبریزی، منهاج الصالحین، الاعتکاف

اعتکاف در مسجد غیر جامع چه حکمی دارد؟ آیا کارمندان و معلمان می‌توانند معتکف شوند و سر کلاس و محل کار برگردند؟

صحّت اعتکاف به روزه و حدّ اقل آن سه روز است، هر چند روزه قضا یا نذر باشد. اعتکاف باید در مسجد جامع شهر باشد، نه مسجد محله؛ زیرا در این باره روایاتی از ائمه معصومین (ع) وارد شده است. امام جعفر صادق (ع) فرمود: «لا یكون اعتکاف إلا بصوم و لا اعتکاف إلا فی مسجد تجمع فیه...؛ اعتکاف با روزه گرفتن و مسجدی که در آن مردم جمع شوند (مسجد جامع) تحقق پیدا می‌کند». (۱)

تفاوت مسجد جامع با مساجد دیگر: مسجد جامع، مسجدی است که منسوب به محله یا بازار و مانند آن نباشد و محلّ اجتماع عموم مسلمانان شهر یا روستا باشد. از جمله امتیازات این مسجد آن است که اعتکاف به این مسجد اختصاص دارد و نماز در آن معادل است با صد نماز که در خانه گزارده شود. (۲)

از مرحوم حضرت آیت الله فاضل سؤال شد: ایشان در پاسخ فرمود: مکلف باید در مسجد جامع بماند و خروج او برای کارهای ضروری مثل تطهیر و امثال این‌ها مانعی ندارد، ولی برای کار و شغل نباید خارج شود. (۳)

پی‌نوشت‌ها:

۱. بحار الانوار، محمد باقر مجلسی (ره)، ج ۹۴، ص ۱۲۸ - ۱۳۰، با تلخیص و برداشت؛ سید مصطفی حسینی دشتی، معارف و معاریف، ج ۲، ص ۲۹۴، با تلخیص.

۲. سید مصطفی حسینی دشتی، معارف و معاریف، ج ۹، ص ۳۵۶.

۳. مرحوم آیت الله فاضل، جامع المسائل، ج ۲، ص ۱۷۰، س ۲۶۲.

* مسجد دانشگاه

با توجه به اینکه اعتکاف باید در مسجد جامع شهر باشد، آیا جایز است در مسجد دانشگاه اعتکاف را به قصد رجا انجام داد؟

همه مراجع (به جز خامنه‌ای و امام): اعتکاف در مسجد دانشگاه صحیح نیست.

امام: اعتکاف باید در مساجد چهارگانه باشد و بنابر احتیاط واجب در مساجد جامع، باید به قصد رجا انجام

گیرد و در غیر مساجد جامع صحیح نیست. (۱)

آیت الله خامنه‌ای: به قصد رجا اشکال ندارد. (۲)

تبصره. مساجد اربعه عبارتند از: مسجد الحرام، مسجد النبی، مسجد کوفه و مسجد بصره.

پی نوشت‌ها:

۱. امام خمینی (ره)، تحریر الوسیله، ج ۱، شروط الاعتکاف، الخامس.

۲. اجوبه الاستفتاءات، س ۸۴۹

* درس و اعتکاف

آیا جایز است در اعتکاف، دروس خود را مباحثه کرد؟

آیات عظام امام، بهجت، خامنه‌ای، صافی و فاضل: درس خواندن، حل مسائل و مباحثه - به ویژه در امور دینی - بسیار کار پسندیده‌ای است؛ ولی اگر مباحثه و مجادله به منظور غلبه بر دیگری و اظهار فضل باشد، حرام است و بنابر احتیاط واجب اعتکاف را نیز باطل می‌کند. معیار تشخیص آن، قصد و نیت شخص است. (۱)

آیت الله تبریزی: مباحثه به ویژه در امور دینی بسیار کار پسندیده‌ای است؛ ولی اگر مباحثه و مجادله به منظور غلبه بر دیگری و اظهار فضل باشد، حرام است؛ ولی اعتکاف را باطل نمی‌کند. معیار تشخیص آن، قصد و نیت شخص است. (۲)

آیات عظام سیستانی، مکارم، نوری و وحید: مباحثه به ویژه در امور دینی بسیار کار پسندیده‌ای است؛ ولی اگر مباحثه و مجادله به منظور غلبه بر دیگری و اظهار فضل باشد، حرام است و اعتکاف را نیز باطل می‌کند. معیار تشخیص آن، قصد و نیت شخص است. (۳)

پی‌نوشت‌ها:

۱. امام و فاضل، تعلیقات علی العروة، ج ۲، احکام الاعتکاف م ۳؛ صافی، هدایة العباد، ج ۱، م ۱۴۲۱ و ۱۴۲۳ و بهجت، وسیلة النجاة، ج ۱، م ۱۲۰۸ و ۱۲۱۰.

۲. منهاج الصالحین، الاعتکاف، م ۱۰۸۰.

۳. نوری و مکارم، تعلیقات علی العروة، ج ۲، احکام الاعتکاف م ۳ و سیستانی و وحید، منهاج الصالحین الاعتکاف، م ۱۰۸۰.

چرا اعتکاف در مسجد شهرک برگزار نمی‌شود، مگر نمی‌شود در شهرهای کوچک عبادت خدا را انجام داد؟

برقراری مراسم اعتکاف در هر شهری چه بزرگ و چه کوچک و حتی روستایی که مسجد جامع داشته باشد، صحیح است و این به مردم آن شهر بستگی دارد. در شهرکی که زندگی می‌کنید می‌توانید در مسجد جامع شهرک (اگر شهرک مسجد جامع داشته باشد) اعتکاف نمایید. منظور از مسجد جامع مسجدی است که قشرهای مختلف مردم شهر در آن شرکت می‌کنند. (۱)

پی‌نوشت‌ها:

۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتات، ج ۲، س ۴۵۶.

* قطع اعتکاف

آیا قطع اعتکاف گناه دارد؟

همه مراجع: اگر اعتکاف واجب باشد و یا دو روز اعتکاف مستحبی را گذرانده باشد و بخواهد اعتکاف را به هم بزند، معصیت کرده است.

پی نوشت:

۱. العروه الوثقی، شرائط الاعتکاف، م ۳۹.

آیا معتکف می تواند به هنگام نیت اعتکاف، شرط کند که هر زمان خواست (هر چند بدون عذر)، از اعتکاف خارج شود؟

امام: می تواند شرط کند که اگر عذر عرفی یا شرعی برایش پیدا شد، بتواند از اعتکاف خارج شود؛ ولی بدون عذر جایز نیست. (۱)

آیات عظام بهجت، صافی، فاضل و نوری: آری، چنین شرطی جایز است و اگر شرط کرد - هر زمان که خواست - می تواند از اعتکاف خارج شود. (۲)

آیات عظام سیستانی، مکارم و وحید: می تواند شرط کند که اگر عذر عرفی یا شرعی برایش پیدا شد، بتواند از اعتکاف را خارج شود؛ ولی بدون عذر بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست. (۳)

پی نوشت ها:

۱. امام، تعلیقات علی العروه، الاعتکاف، م ۴۰.

۲. نوری، فاضل، تعلیقات علی العروه، الاعتکاف، م ۴۰؛ بهجت، وسیله النجاة، ج ۱، م ۱۲۰۷؛ تبریزی، منهاج الصالحین، الاعتکاف، م ۱۰۷۴؛ صافی، هدایة العباد، ج ۱، م ۱۴۱۶.

۳. سیستانی و وحید، منهاج الصالحین، الاعتکاف، م ۱۰۷۴.

خارج شدن از مسجد جایز نیست؛ مگر به جهت ضرورت عقلی، عرفی و شرعی؛ مانند: مراجعه به پزشک.

* خروج از مسجد

در چه مواردی می توان از مسجد خارج شد؟

همه مراجع: خارج شدن از مسجد جایز نیست؛ مگر به جهت ضرورت عقلی، عرفی و شرعی؛ مانند: مراجعه به پزشک در موارد اضطرار، رفتن به دستشویی (ضرورت عقلی)، عیادت بیمار، تشییع جنازه مرده (ضرورت عرفی)، غسل و وضوی واجب (ضرورت شرعی). (۱)

پی نوشت:

۱. امام، نوری، مکارم و فاضل، تعلیقات علی العروه، ج ۱ الاعتکاف، م ۳۰؛ صافی، هدایه العباد، ج ۱، م ۱۴۱۲؛ بهجت، وسیله النجاه، ج ۱، ۱۲۰۳؛ تبریزی، وحید و سیستانی، منهاج الصالحین، الاعتکاف، السادس.

خارج شدن معتکف از مسجد برای گرفتن وضو و غسل مستحبی چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، بهجت، خامنه ای، صافی و فاضل: اشکال ندارد (۱) آیات عظام تبریزی، سیستانی، مکارم، نوری و وحید: بنابر احتیاط واجب جایز نیست. (۲)

پی نوشت‌ها:

۱. امام، فاضل، تعلیقات علی العروه، ج ۱ الاعتکاف، م ۳۰؛ صافی، هدایه العباد، ج ۱، م ۱۴۱۲؛ بهجت، وسیله النجاه، ج ۱، ۱۲۰۳

۲. نوری و مکارم، تعلیقات علی العروه، ج ۱ الاعتکاف، م ۳۰؛ تبریزی، وحید و سیستانی، منهاج الصالحین، الاعتکاف، السادس.

* اعتکاف و کلاس درس

آیا در ایام اعتکاف، رفتن به کلاس و شرکت در درس‌ها جایز است؟

همه مراجع: خروج از مسجد و شرکت در کلاس‌های درسی، اشکال دارد. (۱)

پی نوشت:

۱. نوری، استفتاءات، ج ۲، س ۲۷۶؛ سیستانی، سایت، اعتکاف؛ صافی، جامع الاحکام، ج ۱، س ۵۱۵؛

فاضل، جامع المسائل، ج ۲، س ۴۶۲

* نیابت در اعتکاف

آیا نیابت اعتکاف از طرف عده‌ای از اموات صحیح است؟

همه مراجع: خیر، به نیابت از چند نفر مرده صحیح نیست؛ ولی می‌تواند ثواب آن را به روح آنان هدیه کند.
(۱)

پی‌نوشت:

۱. العروة الوثقی، ج ۲، الاعتکاف، م ۳.

کسی که نذر کرده ایام البیض (روزهای سیزدهم تا پانزدهم) ماه رجب را اعتکاف کند، چنانچه در این ایام بیمار شود، تکلیف چیست؟

همه مراجع: اگر نذرش به سال خاصی تعیین شده - چنانچه به واسطه بیماری نتواند روزه بگیرد یا در اعتکاف شرکت کند - تکلیف از او ساقط است و کفاره هم ندارد؛ ولی اگر برای نذرش سال تعیین نشده، می‌تواند در سال‌های بعد اعتکاف کند. (۱)

پی‌نوشت:

۱. تبریزی، استفتاءات، س ۱۷۲۹؛ امام، تحریر الوسیله، ج ۲، النذر، م ۲۴؛ صافی، هدایه العباد، ج ۲، النذر، م ۲۴؛ سیستانی، توضیح المسائل مراجع، م ۲۶۴۷؛ خامنه‌ای، استفتاء، س ۱۰۷۴

* اعتکاف و غسل

اگر محتلم شویم، غسل را در داخل مسجد انجام دهیم؟

همه مراجع (به جز صافی): اگر معتکف محتلم شود و غسل کردن در مسجد به جهت توقف یا نجس کردن مسجد ممکن نباشد، واجب است از مسجد خارج شود. (۱)

آیت الله صافی: آری، باید از مسجد خارج شود، هر چند غسل در مسجد باعث مکث یا نجس کردن مسجد نشود. (۲)

پی‌نوشت‌ها:

۱. امام، نوری، فاضل، مکارم، تعلیقات علی العروء، ج ۱، الاعتکاف، الثامن؛ بهجت، وسیله النجاه ج ۱، ۱۲۰۴؛ تبریزی، وحید و سیستانی، منهاج الصالحین، م ۱۰۷۳
- صافی، هدایه العباد، ج ۱، م ۱۴۰۳.

* قضای اعتکاف

- چنانچه اعتکاف مستحبی را به جهتی به هم بزند، آیا قضای آن واجب می شود؟
- همه مراجع (به جز تبریزی، سیستانی و وحید): اگر بعد از روز دوم باطل کند، باید قضای آن را به جا آورد.
- (۱)
- آیات عظام تبریزی، وحید و سیستانی: اگر بعد از روز دوم باطل کند، بنابر احتیاط واجب باید قضای آن را به جا آورد و اگر پیش از آن باشد، چیزی بر عهده او نیست. (۲)
- تبصره. قضای اعتکاف مانند اصل اعتکاف است. بنابراین باید شرایط آن را رعایت کند و حداقل سه روز متوالی روزه بگیرد.
- پی نوشت ها:

۱. امام، نوری، فاضل، مکارم، تعلیقات علی العروء، ج ۱، احکام الاعتکاف، م ۵؛ بهجت، وسیله النجاه ج ۱، ۱۲۱۰؛ صافی، هدایه العباد، ج ۱، م ۱۴۲۴؛
۲. تبریزی، سیستانی و وحید، منهاج الصالحین، م ۱۰۸۲.